

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΣΕΒ

Κ. ΧΑΡΗ ΚΥΡΙΑΖΗ

στο συνέδριο του Economist με θέμα:
SOCIAL SECURITY REFORM IN GREECE
Reality-Obstacles-Decisions for
the Pension System

Τετάρτη, 14 Φεβρουαρίου 2008

Όταν πρέπει να μιλήσουμε για τα εμπόδια που υπάρχουν στη λύση του ασφαλιστικού προβλήματος, θεωρούμε σκόπιμο να πούμε δυο λόγια για τα χαρακτηριστικά αυτού του προβλήματος για να μπορείτε να παρακολουθήσετε τις σκέψεις μας.

Βέβαια υπάρχει ένας κίνδυνος επανάληψης πολλών θεμάτων τα οποία ακούσατε προηγούμενα και αυτό το ζήτημα, δηλαδή ότι πολλές φορές πολλά από τα θέματα τα επαναλαμβάνουμε οι διαφορετικοί φορείς που συζητάμε γι' αυτό το θέμα, είναι αυτό το ίδιο ένα πρόβλημα.

Διότι στην πραγματικότητα για τα τελευταία ίσως 15 χρόνια δεν έχουν κάτσει οι διάφοροι φορείς που έχουν απόψεις να τα κουβεντιάσουν μεταξύ τους, αλλά όλοι προσέρχονται σε ένα χωριστό μονόλογο γι' αυτά τα ζητήματα και επομένως δεν έχει μπορέσει να υπάρξει μια ζύμωση των απόψεων, για να καταλήξει κάπου το θέμα.

Εν πάση περιπτώσει εμείς βλέπουμε τρία βασικά χαρακτηριστικά γι' αυτό που λέγεται ασφαλιστικό πρόβλημα. Το πρώτο είναι ότι το πρόβλημα είναι πολυδιάστατο, το δεύτερο είναι ότι έχει ένα σοβαρό τεχνικό περιεχόμενο και το τρίτο είναι ότι έχει ένα μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα.

Να σας εξηγήσω τι εννοούμε για το πρώτο πρόβλημα, ότι είναι δηλαδή πολυδιάστατο. Εμείς βλέπουμε ότι έχει τρεις ζώνες ζητημάτων: υπάρχουν τα μακροσκοπικά ζητήματα και αυτά αφορούν πολλά από τα θέματα που άγγιξε και ο κ. Γκαργκάνας στη δική του ομιλία, θέματα που έχουν σχέση με τις πολιτικές ενίσχυσης της γεννητικότητας, θέματα έλλειψης μιας αναπτυξιακής πολιτικής για τους μετανάστες που θα μπορούσε να συμπληρώνει την προηγούμενη πολιτική και σίγουρα έλλειψη μιας ολοκληρωμένης και εφαρμόσιμης στρατηγικής για τις πολιτικές απασχόλησης, με στόχο την αύξηση του ποσοστού της απασχόλησης και την αύξηση της παραγωγικότητας των εργαζομένων.

Επίσης σε ένα δεύτερο επίπεδο υπάρχει το θέμα των παραμέτρων του συστήματος. Εκεί εμείς εντάσσουμε αυτά που ακούγονται όπως ποιο πρέπει να είναι το έτος συνταξιοδότησης, το ποσοστό αναπλήρωσης, το ποσοστό των εισφορών, η κρατική χρηματοδότηση, αν πρέπει ή όχι και ποιες θα είναι οι εξαιρέσεις, πως όλα αυτά μπλέκονται και συγχέονται με την προνοιακή πολιτική η οποία κανονικά θα έπρεπε να έχει χωριστή χρηματοδότηση κλπ.

Η τρίτη ζώνη ζητημάτων εμείς την τιτλοφορούμε «Δομικά και διαχειριστικά ζητήματα» κι εκεί εντάσσουμε το κατακερματισμό των Ταμείων, τα συστήματα διοίκησης, τα εξ αυτών προβλήματα όπως είναι η αδήλωτη εργασία, η εισφοροδιαφυγή κλπ., αλλά και ζητήματα που δεν πολυακούστηκαν εδώ ότι η εξυπηρέτηση του πολίτη, ή του ασφαλισμένου είναι σε πάρα πολύ χαμηλά επίπεδα, σε σχέση με τα χρήματα που πληρώνει.

Αυτό αφορά το πρώτο πρόβλημα γιατί νομίζουμε ότι είναι πολυδιάστατο.

Το τεχνικό περιεχόμενο που είναι το δεύτερο ζήτημα, έχει κυρίως αυτό που θα λέγαμε το ζήτημα των αναλογιστικών μελετών, επομένως τη βάση πρόβλεψης της εξέλιξης της ταμειακής πλευράς του συστήματος σε βάθος χρόνου.

Εκεί, όπως ξέρουμε στις περισσότερες περιπτώσεις λείπουν οι βάσεις δεδομένων πάνω στις οποίες μπορεί να στηριχθούν τέτοιες έγκυρες μελέτες, είμαστε μάλλον σε μια διαδικασία όπου αυτές χτίζονται, αλλά δεν είμαστε ακόμη σε μια κατάσταση πλήρους ηλεκτρονικοποίησης των στοιχείων.

Επίσης τεχνικό περιεχόμενο εμείς θεωρούμε ότι είναι η δημιουργία μοντέλων για λήψη απόφασης και κατά κάποιον τρόπο η εκκλαΐκευση του ποιο είναι το πρόβλημα σήμερα, από πλευράς οικονομικής και δημοσιονομικής.

Το τρίτο σοβαρό ζήτημα από τα χαρακτηριστικά του προβλήματος που λέμε, είναι ο μακροπρόθεσμος χρονικός ορίζοντας. Κάποιες χονδρικές εκτιμήσεις τοποθετούν το θέμα, για το ΙΚΑ τουλάχιστον, στο 2025 δηλαδή τότε θα υπάρξει μια σοβαρή ταμειακή κρίση και πρέπει από εκεί και ύστερα να βλέπουμε τι θα κάνουμε.

Το 2025 βέβαια αν κάτσει και το μετρήσει κανείς, είναι λιγότερο από δυο δεκαετίες, είναι η εποχή που οι σημερινοί 50ρηδες θα πρέπει να βγαίνουν στη σύνταξη. Πρέπει να σκεφτούμε λοιπόν ότι είναι πολύ κοντά μας και μας αφορά όλους. Σίγουρα αυτούς οι οποίοι είναι αυτή τη στιγμή θα έλεγα στην ακμή της καριέρας τους. Επομένως εννοώ ότι δεν είναι ένα θέμα της επόμενης γενιάς, όπως πολλές φορές εμφανίζεται.

Έχοντας πει αυτά τα χαρακτηριστικά, εμείς βλέπουμε τα εξής εμπόδια: το μεγαλύτερο εμπόδιο το τιτλοφορούμε «πολιτικοποίηση του ζητήματος». Η παραμικρή συζήτηση γύρω από το ασφαλιστικό πάρα πολύ γρήγορα, αμέσως θα λέγαμε, παίρνει ένα χαρακτήρα πολιτικοποίησης, που σημαίνει ότι περιχαρακώνεται πίσω από κάποιες θέσεις, οι οποίες ταυτίζονται με θέσεις κομματικών χώρων και είναι πάρα πολύ δύσκολο να ξεφύγουν από αυτές.

Η μια όψη αυτού του προβλήματος είναι ότι όλες οι συζητήσεις από εκεί και ύστερα που λαμβάνουν χώρα, γίνονται χωρίς πολύ σοβαρή τεκμηρίωση τεχνική και επίσης σίγουρα χωρίς να παρουσιάζεται μια ολοκληρωμένη στρατηγική.

Η άλλη όψη του ζητήματος είναι ότι όσο γίνεται πολιτικοποίηση της παραμικρής συζήτησης γύρω από το ασφαλιστικό, τόσο απομακρυνόμαστε από αυτό που είναι κρίσιμος παράγοντας επιτυχίας –και το είδαμε και στα παραδείγματα που ακούσαμε για το εξωτερικό- που είναι ότι πρέπει να υπάρχει μια ευρεία κοινωνική συναίνεση για να γίνει κάτι σοβαρό γύρω από το θέμα.

Επομένως κάθε τέτοια ευκαιρία όπου απομακρύνονται οι θέσεις αυτών που συζητούν, απομακρύνει και τη δυνατότητα επίτευξης μιας εθνικής συναίνεσης. Σήμερα αισθανόμαστε ότι για πολλά χρόνια βρισκόμαστε σε μια τροχιά όπου είναι σαν κανένας να μην επιδιώκει αυτού του είδους τη συναίνεση, με ένα συστηματικό και οργανωμένο τρόπο, σαν να το θεωρεί ότι δεν χρειάζεται.

Το δεύτερο εμπόδιο που συναρτάται εν μέρει και με το πρώτο, είναι αυτό που λέμε μια μυωπία για το τι πρόκειται να γίνει. Όπως είπαμε και πριν το 2025 που είναι μια πρώτη χρονιά που εμφανίζεται από τις προβλέψεις να δημιουργεί οξύ πρόβλημα, εμείς το θεωρούμε ότι είναι αύριο. Γιατί; Διότι τα μέτρα είναι ήδη αργά να ληφθούν ούτως ώστε να μπορούν να ωριμάσουν μέχρι την εποχή εκείνη.

Ένα τρίτο πρόβλημα είναι ότι κάποιοι φορείς που είναι επιφορτισμένοι να επεξεργάζονται και να επικαιροποιούν το τεχνικό αντικείμενο τις μελέτες κλπ., δεν κάνουν τη δουλειά τους και κανένας δεν φαίνεται να στενοχωριέται γι' αυτό το ζήτημα.

Αν ψάξει κανένας και βρει τα ίδια τα Ταμεία, άλλοι φορείς, τα Υπουργεία κλπ., είναι από το νόμο ή το Καταστατικό τους επιφορτισμένα να έχουν έτοιμες και επικαιροποιημένες μελέτες γύρω από τα διάφορα τεχνικά ζητήματα του ασφαλιστικού, όταν όμως πας να δεις αν υπάρχει κάτι τέτοιο, βρίσκεσαι πάντα στο κενό και πρέπει να ξεκινήσεις από το μηδέν.

Επειδή αυτού του είδους οι μελέτες παίρνουν χρόνο για να γίνουν, δηλαδή ένα - δυο χρόνια, πάντα η τάση για να κουβεντιάσεις το θέμα, ξεπερνάει το χρονικό ορίζοντα που χρειάζεται για την προεργασία και έτσι βρισκόμαστε χωρίς τις μελέτες να κουβεντιάζουμε την ουσία του ζητήματος.

Τέλος ένα πάρα πολύ μεγάλο ζήτημα το οποίο είναι πιο κοντά στον πολίτη από ότι όλα τα προηγούμενα και γι' αυτό πολλές φορές έρχεται στην πρώτη γραμμή της συζήτησης και μπερδεύει την εικόνα για το ασφαλιστικό, είναι ό,τι έχει σχέση με τη διαχείριση και τη διοίκηση.

Υπάρχει μια κοινή αντίληψη ότι τα Ταμεία πρέπει να είναι στον τρόπο που λειτουργούν σαν προέκταση της εικόνας που έχουμε για το δημόσιο. Αυτό που έχει συμβεί είναι το ίδιο το δημόσιο έχει αρχίσει και αλλάζει

και προσπαθεί να γίνει πιο κοντά προς τον πολίτη να τον εξυπηρετεί κλπ., τα Ταμεία έχουν μείνει ακόμη πίσω σε αυτό.

Εμείς πάντα χρησιμοποιούμε σαν παράδειγμα το ίδιο το ΙΚΑ που ούτως ή άλλως είναι και το μεγαλύτερο κομμάτι του ασφαλιστικού, το ΙΚΑ διαχειρίζεται κάθε μήνα που περνάει, εισρέει και εκρέει ρευστό πάνω από 1 δις ευρώ και παρ' όλα αυτά η διοίκησή του καθόλου δεν μοιάζει με τη διοίκηση μιας Τράπεζας, ή με τη διοίκηση ενός πολύ μεγάλου Οργανισμού, μιας πολύ μεγάλης εταιρείας, που να έχει αντιστοίχιση με τα ποσά για τα οποία μιλάμε.

Έχουν περάσει Διοικητές από το ΙΚΑ και ο σημερινός Διοικητής πιστεύουμε ότι είναι αξιόλογος για τη θέση στην οποία βρίσκεται, αλλά η όλη οργάνωση κάτω από αυτούς δεν είναι αυτή η οποία είναι κατάλληλη για να χειρίζεται τέτοιου είδους ποσά και να προσφέρει τις υπηρεσίες οι οποίες θα πρέπει να είναι κοντά στον πολίτη και είναι προφανές σε όλους το αποτέλεσμα.

Από πλευρά τρόπου του να πάμε μπροστά, πιστεύουμε ότι πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ορισμένα πράγματα. Πρώτον, δεν υπάρχει μια λύση του ασφαλιστικού, το ασφαλιστικό θα είναι διαρκώς ανοιχτό και θα εξελίσσεται καθώς περνάνε οι δεκαετίες. Γιατί εξελίσσονται τα ίδια τα βασικά δεδομένα.

Λύσεις θα δίδονται κατά κύματα. Επομένως το ασφαλιστικό από πολιτικής πλευράς θα ανοίγει και θα κλείνει –πιστεύουμε εμείς- κάθε τρία ή τέσσερα χρόνια. Θα ήταν φοβερό σοκ να μπορούν να λυθούν όλα τα ζητήματα το 2008.

Όλοι θα ελπίζαμε να υπάρχει το μαγικό ραβδί γι' αυτό το σκοπό, αλλά δεν είναι βέβαιο ότι η οικονομία θα άντεχε, ένα τέτοιο σοκ. Επομένως θα πρέπει να υπάρξουν λύσεις κατά κύματα για τα διάφορα ζητήματα, σε όλα όμως τα επίπεδα όπως αυτά τα τρία που αναφέραμε πριν.

Επίσης πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι εδώ μιλάμε για ένα πολύ μεγάλο σύστημα, το οποίο όπως έλεγε και ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος χρειάζεται μια ολοκληρωμένη στρατηγική και επειδή αυτή είναι δύσκολο να συζητηθεί και να συμφωνηθεί, πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον μια συμφωνία, γι' αυτό που καμία φορά λέμε «Οδικό χάρτη» ένα Road map μέσα

από το λαβύρινθο όλων αυτών των ζητημάτων. Επομένως ποια να κουβεντιαστούν πρώτα, ποια δεύτερα για να μπει σε μια τάξη το όλο ζήτημα.

Αυτά είναι που πιστεύουμε από πλευράς ΣΕΒ και σας ευχαριστώ πολύ.